

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РУСКИ ЕЗИК ЗА II КЛАС (ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК – ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

Настоящата учебна програма е разработена съгласно с приетите Държавни образователни изисквания за учебно съдържание (ДОИ за УС) за културнообразователната област „Чужди езици“. Тя е съобразена и с Общоевропейската рамка за владеене на чужди езици. Използван е и опитът от досега действащите програми по руски език за училищата с ранно чуждоезиково обучение.

Учебната програма по руски език за II клас на основната образователна степен в българското училище има за цел да гарантира постигане на комуникативните умения за началния етап, описани в ДОИ за УС.

Учебната програма по руски език е представена във вид, който цели да направи обучението по-гъвкаво, да даде възможност на учителя да определя интензивността на учебния процес съобразно с напредъка и мотивацията на учениците, без да ги лишава от възможността за индивидуално развитие. Програмата включва минимално базово учебно съдържание, предвидено за усвояване в задължителната подготовка. При разширено изучаване с използване на часове от задължителноизбираема подготовка (ЗИП) и свободноизбираема подготовка (СИП) е възможно диференцирано обучение, като надграждащото ниво само разширява и задълбочава предвиденото в програмата учебно съдържание, без да се прескачат определените от програмата нива по класове.

Учебната програма по руски език предлага оптимално използване на хорариума за развитие на видовете речева дейност:

- слушане;
- говорене;
- четене;
- писане.

Учебната програма по руски език се базира на изискването за изпреварващо обучение по български език и надгражда знанията и уменията по роден език. Затова обучението във II клас от началния етап се провежда в два етапа:

- устен уводен курс;
- комплексен курс.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО РУСКИ ЕЗИК ВЪВ II КЛАС

Целите на обучението по руски език във II клас се определят в общия контекст на чуждоезиковото обучение в средното училище. Те се реализират на равнище комуникативна компетентност и образователни и възпитателни идеи, включващи специфичните особености на дадената възраст – познавателни способности, интереси, мотивация.

Целите на обучението по руски език на този етап се свеждат до формиране на елементарни навици и умения за слушане, говорене, четене и писане с приоритет на устната реч.

Основната цел е формиране у учениците на потребност от общуване на руски език, създаване на интерес към изучаването му и изграждане на положителна нагласа към учебния труд.

Придобиването на езикови знания и умения по руски език, както и създаването на необходимите навици и стратегии на учене ще спомогнат за:

- създаване на готовност за межкултурно общуване;
- създаване на толерантност при осъзнаване на непознатото и различното;
- създаване на самочувствие и чувство за национална идентичност и достойнство;
- обогатяване на собствения опит и личност в контакта чрез другия език и допир до другата култура;
- развитие и обогатяване на собствените стратегии на учене и формиране на самостоятелна личност, която пълноценно участва в учебния процес и опознаването на света;
- радост и удовлетворение от постигнатите резултати.

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
1	2	3	4	5	6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
I. С Л У Ш А Н Е	Ученикът: • разбира въпроси, указания и съобщения на учителя, както и кратки реплики на свои връстници, свързани с личността и семейството му и с непосредствено заобикалящата го среда, ако се говори бавно и ясно; • ориентира се и разбира основната информация в кратки текстове – стихове, песни, приказки и други; • свързва слухов и зрителен образ, разпознава основните интонационни модели, както и жестове за потвърждение, отрицание и указание.	<i>I. Учениците трябва да придобият понятийни и социокултурни знания и речеви умения по предложените тематични области, които да използват в учебна обстановка и при реално общуване.</i> I. Тематични области <u>1. Аз и моят свят:</u> ☐ Моята личност: – представя себе си (пол, възраст, националност, име); – части на тялото; – външност, облекло. ☐ Моите близки и моят дом: – членове на семейството и техните професии; – роднини и приятели; – домашни любимци; – дом, предмети в дома, домашни дейности. <u>2. Аз и светът около мен:</u> ☐ Моето училище: – учители и съученици; – дневен режим; – учебни принадлежности. ☐ Моето свободно време: – игри; – спорт; – ваканции. ☐ Моето родно място:	<i>Учениците трябва да усвоят следните езикови знания (само в употреба, а не на ниво теория) и речеви умения:</i> A. Езикови знания <u>1. Фонетика</u> <u>Произнасяне на:</u> гласни звукове: <i>ы, э, е, ё, о</i> в различни позиции. съгласни звукове : <i>ж, ч, ш, щ.</i> меки съгласни пред <i>ь, ю, я.</i> звукови съчетания на съгласни: <i>сч, тс.</i> думи, съдържащи: ъ-разделителен и ъ-разделителен знак. основни интонационни конструкции (ИК-1, ИК-2, ИК-3). <u>2. Морфология</u> Начални сведения за: <u>съществително име:</u> – категории за вид (собствени, нарицателни), род и число (в и.п.); – употреба на основните падежни значения в типове изречения.	<i>На учениците трябва да се даде възможност:</i> 1. Да работят в благоприятен климат, стимулиращ техните творчески възможности. 2. Да участват в разговори: – учител-ученик; – ученик-ученик; – да водят диалози по зададени ситуации. 3. Да работят индивидуално, по двойки, в малки групи.	<i>Междупредметните връзки се осъществяват по време на целия учебен процес в следните области:</i> • Български език и литература – просто изречение; – регистър при общуване; – интонация; – видове прости изречения; – диалог; – монологична реч; – описание; – създаване на устен текст. • Околен свят – общество, гражданско образование, национална идентичност; – родно място, забележителности; – географско положение; – семейство; – професии;
II. Ч Е Т Е Н Е	• разбира основната информация в кратки текстове с подходяща за възрастта му тематика; • ориентира се в текста и с помощта на илюстративни материали към него;	☐ Моето училище: – учители и съученици; – дневен режим; – учебни принадлежности. ☐ Моето свободно време: – игри; – спорт; – ваканции. ☐ Моето родно място:	основни интонационни конструкции (ИК-1, ИК-2, ИК-3). <u>2. Морфология</u> Начални сведения за: <u>съществително име:</u> – категории за вид (собствени, нарицателни), род и число (в и.п.); – употреба на основните падежни значения в типове изречения.	3. Да работят индивидуално, по двойки, в малки групи.	

III. Г О В О Р Е Н Е	• разбира в подробности указания за изпълнение на упражнения и дейности в учебника; • намира конкретна информация в кратки текстове – поздравителна картичка, покана, писмо, разказче, приказка, описание, стих, песен, гатанка. • води елементарен разговор на познати теми, като задава и отговаря на конкретни, просто и ясно формулирани въпроси, следва и дава несложни инструкции; представя накратко минали и настоящи събития; • изразява желание да получи информация, предмети или услуги; • използва елементарни езикови средства, произношение и интонация, които не пречат за осъществяване на общуването; • умее често да прилага компенсаторни стратегии (мимики и жестове) за	– държава, град/село; – на улицата, на стадиона; – на детската площадка; – в магазина и закувалнята; – празници. ☐ Природата и ние: – животински свят – диви и домашни животни; – растителен свят; – сезони, месеци, време. II. Сфери и роли на общуване <i>Учениците трябва да усвоят адекватно общуване в следните сфери:</i> ☐ в училище; ☐ къщи; ☐ на обществени места. <i>Учениците трябва да умеят да изпълняват следните роли:</i> ☐ събеседник; ☐ партньор или водещ в екип. III. Словесни действия <i>Ученикът трябва да умее да води разговор в учебни и изровни ситуации по изучаваните теми (в рамките на своите знания):</i> – поздравява и отговаря на поздрав; – представя себе си и своите близки; – запознава се; – отговаря на ясно формулирани въпроси; – задава кратки въпроси; – иска и дава информация, предмет и услуга; – изказва поздравления; – извинява се;	<u>прилагателно име:</u> – категории за род и число. <u>числително име:</u> от 1 до 20. <u>местоимения:</u> – лични; – показателни; – притежателни; – въпросителни. <u>глагол:</u> – лице и число; – сегашно, минало време. <u>наречие:</u> – за време; – за място; – за начин. предлози – в, на, о, у. 3. Синтаксис Просто изречение: – съобщително; – въпросително; – възклицателно. Б. Понятийни категории Предмет. Предмет и действие. Предмет и качество. Количество и размер. Категории за притежание, наличие, пространство. Категории за време, начин и честота.	4. Да участват в колективни форми: групови игри, инсценировки, ролеви игри, подходящи за възрастта им. 5. Да извършват разнообразни занимателни дейности (моделиране, рисуване, подражание, драматизиране на ситуация), които съчетават говор и действие. 6. Да имат възможност да наблюдават (визуализация). 7. Да се реализират в различни извънурочни – правила за улично движение; – видове превозни средства; – правила за учтиво поведение в обществото; – природа, годишни времена; – опазване на природата и околната среда. • Математика – отношение между две еднородни величини; – броене; – геометрични фигури; – година, месец, седмица. • Изобразително изкуство – цвят; – форма; – дейност рисуване; – умение да изразяват естетически чувства и отношение при възприемане на обекти от обкръжаващата действителност; – способност да разпознават средства за визуална

IV. П И С А Н Е	преодоляване на комуникативни проблеми. • изписва кратки биографични данни – собствено и фамилно име, адрес, училище; • съставя кратко лично съобщение, писмо, поздравителна картичка с елементарни езикови средства, правопис и пунктуация, които не затрудняват разбирането.	– изразява молба и молба за помощ в речта; – изразява емоционална оценка: благодарност, радост, желание; – иска/дава разрешение за извършване на действието; – изразява съгласие/отказ . IV. Социокултурни знания и умения <i>Учениците трябва да се запознаят накратко с някои социокултурни особености на страната на изучавания език:</i> – държава, столица и флаг; – детски фолклор – броилки, игри, песни; – празници. V. Поведенчески модели <i>Ученикът трябва да умее правилно да се ориентира по отношение на контекст и събеседник, да различава и използва коректно, адекватно на ситуацията общуване, официалния и разговорния стил, да спазва речевите форми на поведение.</i> VI. Компенсаторни стратегии <i>Учениците трябва да се научат да използват:</i> ☐ езика на тялото (мимики, жестове); ☐ родноезикови опори; ☐ прости преформулировки; въпроси; ☐ помощ от други участници.	V. Лексика Лексикалният базов минимум включва основна активна лексика (около 200–250 лексикални единици – думи,словосъчетания, устойчиви словосъчетания), необходими за речева комуникация по теми и ситуации, определени от тематичните кръгове (чрез изразяване на посочените словесни действия и понятия). Лексикалният базов минимум включва и основните формули на речевия етикет.	дейности (вечери, състезания, игри, концерти и др.) 8. Да получават удовлетворение от постигнатите резултати.	комуникация в бита; – способност да проявяват въображение. • Домашен бит и техника – изпълнение на операции изрязване, лепене; – знания за материали, от които са изработени заобикалящите ги предмети; – поддържане на лична хигиена; – опазване на околната среда; – инструменти: ножица, игла, линия. • Физическо възпитание и спорт – здравно-хигиенни правила; – умения за работа, игра в група; – спазване на правила; – екипност. • Музика – развитие на слуха; – изучаване на песни, инструменти, ритъм.

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на постиженията на ученика по руски език във II клас се извършва предимно въз основа на устната реч. Детето в първата година на обучение първоначално трябва да се насърчи, като не се оставя без внимание, да се поощряват положените усилия от негова страна, след което плавно и постепенно да се преминава към оценяване на постигнатите резултати. Учителят осъществява непрекъснат и пряк контрол върху работата на учениците. Текущата „оценка“ има насърчителен характер. Обявяват се резултати от различните игри, излъчва се победител, посочват се и се коментират пред класа най-добрите работи, използват се окуражителните знаци и т.н.

При комуникативните упражнения се оценява свободата и уместността на изказването, дава се възможност на детето да използва езика в реалното училищно общуване, като тактично се поправят грешките, нарушаващи най-вече общуването. Като се има предвид, че при обучението по руски език във II клас се формират и автоматизират правилни говорни умения – произношение и речепораждане, учителят има трудната задача да следи, анализира и коригира допусканите грешки, да търси начин за избягването им, без да наранява чувствителната детска душа.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

Обучението по руски език в началната степен на образованието се подчинява на общите принципи на чуждоезиковото обучение – комуникативност и прагматическа насоченост. Основният подход за подбор и представяне на езиковия материал е комуникативно-действиен.

Учебно-възпитателният процес по руски език като чужд език представлява йерархия от дейности с комуникативен характер, този процес предполага усвояване на езиковите явления като средство за речево общуване. Езиковите средства се възприемат, запомнят и използват единствено в контекста на комуникацията. Основната цел на обучението е овладяване на умения за взаимодействие с носителите и говорещите на изучавания език, т.е. постигането на комуникативна компетентност. От това следва, че основна единица на обучението е минималната единица на речевото общуване – словесното действие.

Водещи в обучението са тематиката, сферите, местата и ролята на общуване, материализирани чрез словесните действия. Ключов принцип в организацията на учебното съдържание е ситуативно-тематичният.

В контекста на комуникативно ориентираното обучение намират отражение съвременните тенденции за широко приложение на активните методи. Особено в първия етап от усвояването на езика активно се използват колективните форми – игрите, симулациите, работата в малки групи и по двойки; използват се различните видове дейности и междупредметните връзки, което позволява детето да не е само обект на въздействие в процеса на обучение, но и активно ангажиран субект. А дейностите, които се извършват в процеса на обучение, са насочени не само към речевото развитие на децата, но и към цялостното им интелектуално развитие. В това отношение голяма и нова е ролята на учителя, който се превръща в помощник и организатор на процеса на обучение и общуване, а не просто преподаващ знания. Общуването на чужд език вече не е само етап от урока, а основа за построяване на учебно-познавателната дейност.

Обучението започва с устен уведен курс и продължава с комплексен курс. При обучението във II клас е важно да се помни, че детето в тази възраст опознава действителността чрез въображаемото, игровите практики и символизации – песен, танц, жест, рисунка, изображение, като интелектуалната дейност на децата е свързана най-вече с

изображението. Системата на обучение не предполага стройна граматична прогресия. В центъра на обучението не е „езикът“, а детето и неговите интереси. И в това отношение единствено игровата методика е в състояние да ни изтръгне от „плена“ на езика. В този период на обучение се натрупва известен речников запас (чрез имитация, наизустяване), изграждат се елементарни умения за диалогична и монологична реч и подход за глобално разбиране. Тоест, в обучението не се залага на натрупване на знания, а на глобално разбиране и елементарно структуриране на реч.

В обучението в началния етап се спазват следните принципи: обучението се осъществява в среда, възможно най-близка до естествената среда на детето; особено внимание се обръща на мотивацията – обучението не бива да се осъществява насила и трябва да е съобразено с интересите на децата – детето не бива да скучае; обучението следва естествения път, по който детето усвоява майчиния език – тоест, приоритет стават разбирането и говоренето, а писането и четенето подпомагат обучението. Ранното чуждоезиково обучение способства и за това детето по-добре да разбере „чуждия“ свят и да осъзнае собствената си национална идентичност и култура.

Разработването и реализирането на нова езикова политика в ранното чуждоезиково обучение предполага отказ от авторитарната методика. Приоритет в началната степен на образование е личностно ориентираното обучение – с внимание към цялостното развитие на личността на детето, възможността за включването на неговата фантазия и творчество в учебния процес, изграждането на умения за социално въздействие на децата помежду си, възпитанието на такива качества като любознателност, откритост, търпимост, готовност за общуване. Чуждият език във II клас е не толкова и не само средство за обучение, а преди всичко средство за естествено общуване с децата. Учителят трябва да предостави възможност на детето да твори заедно с него учебния процес, като обект са не само комуникативните умения, а и цялостното развитие на детето, неговата активност, самостоятелност, интелект, творчески заложби.